

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/40/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8413211249
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 06. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8413211249.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana v právnej veci žalobcov: X. Veronika E., rod. A., nar.: XX.XX.XXXX, K. XXX/X, X., 2. Y. E., nar.: XX.XX.XXXX, trvale bytom K. XXX/X, X., zastúpených: Advokátska kancelária JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., advokát, Južná trieda 28, Košice, proti žalovanej: V. A., rod. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XXX/X, X., zastúpenej: Mgr. Marošom Ježíkom, advokátom so sídlom Murgašova 86/1, Poprad, o určenie neúčinnosti právneho úkonu s príslušenstvom, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Kežmarok (aktuálne Okresný súd Poprad) zo 14.02.2023 č.k. 4C 358/2013-177, jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Priznáva žalobcom v 1. a 2. rade náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že darovacia zmluva zo dňa 10.02.2012 uzatvorená medzi žalovanou a obdarovanou a S. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XXX/X, X., ako darcom, ktorej predmetom boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX, kat. úz. X. v podiele 1/10 v pomere k celku, je voči žalobcom v 1. a 2. rade právne neúčinná. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcom v 1. a 2. rade náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka. Zdôraznil, že v tejto právnej veci právnym dôvodom vzniku neskôr vymáhateľnej a tiež súdom priznanej pohľadávky žalobcov na náhradu škody voči darcovi S. A. bol vznik škody spôsobenej žalobcom podpálením stodoly, ku ktorému došlo 18.08.2009. Nebolo sporné, že v konaní Okresného súdu Kežmarok sp. zn. 7T 150/2013 darca, syn žalovanej, bol uznaný za vinného za spôsobenie uvedenej škody vo vzťahu k žalobcom. Súd prvej inštancie zdôraznil, že trestné stíhanie vo veci poškodzovania cudzej veci sa začalo na základe uznesenia z 18.08.2009. Žalobca v 2. rade si v tomto trestnom konaní už 18.08.2009 riadne uplatnil nárok na náhradu škody spôsobenej podpálením stodoly, neskôr túto škodu rozšíril a teda nepochybne v čase uskutočnenia odporovateľného právneho úkonu v roku 2012 existoval záväzkový vzťah zo zodpovednosti za škodu spôsobenú žalobcom podpálením stodoly, keď ku škode došlo 18.08.2009. To, že darca nemal v prebiehajúcom trestnom konaní do doby uskutočnenia odporovateľného právneho úkonu postavenie osoby podozrivej alebo osoby obvinenej, nemá podľa súdu prvej inštancie vplyv na to, že nemohol mať v čase uskutočnenia odporovateľného právneho úkonu úmysel týmto úkonom ukrať veriteľov, vrátane budúcej pohľadávky žalobcov na náhradu škody. Z vyšetrovacieho spisu súd prvej inštancie zistil, že trestné stíhanie sa začalo 18.08.2009, 10.09.2009 bol darca S. A. vyťažovaný orgánmi činnými v trestnom konaní za účelom získania informácie o trestnej činnosti a následne 17.01.2013 sa ku tomuto skutku priznal a 19.10.2013 bol zo spáchania

tohto skutku aj uznaný vinným za odsúdený. Preto obranu žalovanej strany spočívajúcu vo vylúčení existencie úmyslu darcu S.a A.a ukrátiť veriteľov, odporovateľným právnym úkonom len z dôvodu, že v čase uskutočnenia úkonu nemal v prebiehajúcom trestnom konaní postavenie osoby obvinenej alebo obžalovanej, nepovažoval za opodstatnenú, súd prvej inštancie v tejto súvislosti poukázal aj na § 116 Občianskeho zákonníka. Vyporiadal sa s námietkou žalovanej strany v zmysle tom, že o úmysle syna ukrátiť veriteľov vo vzťahu aj k prípadnej budúcej pohľadávke na náhradu škody nevedela a ani nemohla vedieť pri vynaložení náležitej starostlivosti. Zdôraznil skutočnosť vyplývajúcu z výpovede žalovanej, že táto si bola vedomá, že syn, darca, ktorý s ňou žil v spoločnej domácnosti, je závislý na alkohole. Vedela to, že syn nepracuje, spolčuje sa s osobami, ktorí tiež požívajú alkoholické nápoje a vedela aj o zdravotných problémoch svojho syna z toho vyplývajúcich. Bolo plne namieste, aby žalovaná už len s prihliadnutím na spôsob života syna, bola právnym úkonom, ktorý realizoval a ktorými nakladal s domovými nehnuteľnosťami, sa venovala z pohľadu existencie možnosti ukrátenia existujúcich, či budúcich pohľadávok veriteľov a teda aby venovala väčšiu pozornosť ako obvykle možno na blízkej osobe požadovať. Žalovaná namiesto toho sama aktívne uskutočnenie odporovateľného bezodplatného právneho úkonu bez akejkolvek náležitej starostlivosti, teda preverenia, či tým nedôjde k ukráteniu pohľadávok veriteľov iniciovala, čo odôvodnila snahou uchrániť domový majetok pre rodinu. Nepreukázala, že by sa bola nejakou aktivitou presvedčila, či takýmto spôsobom nebráni domový majetok na úkor veriteľov. Súd ďalej z vykonaného dokazovania zistil, že žalovaná vedomosť o následkoch tejto škody mohla vedieť, keďže už v roku 2009 sa v Obci X. verejne rozprávalo, že požiare v obci spôsobil práve jej syna S.. Napokon poukázal na výpoveď žalovanej v trestnom konaní v zmysle tom, že táto uviedla, že po požiaru sa po obci X. začalo rozprávať, že požiare, ktoré v tom čase vznikli v obci, má na svedomí jej syn. Všetky tieto skutočnosti tak verifikujú záver, že krátko po požiaru stodoly žalobcov už v roku 2009, sa obcou X. verejne šíрили informácie o podozrení syna žalovanej zo založenia požiarov, vrátane požiaru stodoly žalobcov, a žalovaná o tom vedomosť mala. Nebolo zistené, že by žalovaná vykonala akúkoľvek aktivitu, aby sa presvedčila, že darovacou zmluvou jej syn S. neukracuje veriteľa, ktorý tu už v čase odporovateľného právneho úkonu musel byť. Zdôraznil, že pod ukrátením veriteľa je potrebné chápať odňatie možnosti veriteľa, aby sa jeho pohľadávka reálne mohla uspokojiť z majetku dlžníka. Jediným majetkom syna žalovanej bol spoluvlastnícky podiel na rodinných domových nehnuteľnostiach zdedených po otcovi, ktorý bol následne predmetom prevodu darovacou zmluvou na žalovanú a so zreteľom na všetky tieto skutočnosti mal súd prvej inštancie za to, že odporovateľný právny úkon spĺňa zákonom stanovený predpoklad odporovateľnosti tohto úkonu a to ukrátenie žalujúcich veriteľov. Žalobcovia tak preukázali splnenie všetkých podmienok pre úspešné odporovanie darovacej zmluvy, žalovaná sa žalobe neubránila, nepreukázala, že o úmysle dlžníka ukrátiť veriteľa nemohla vedieť a že by bola vyvinula náležitú starostlivosť na poznanie tohto úmyslu. Navyše, žalovaná sama bezplatný prevod domových nehnuteľností iniciovala. Prevod mal za následok zníženie majetku dlžníka na takú úroveň, že nezostal žiaden majetok dlžníka, z ktorého by sa mohli žalobcovia uspokojiť. Preto súd prvej inštancie žalobe vyhovel. O trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 255 a nasl. CSP.

3. Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie žalovaná, ktorá navrhla rozsudok zmeniť tak, aby žaloba žalobcov bola zamietnutá a uplatnila si náhradu trov konania. S rozhodnutím súdu prvej inštancie, s jeho skutkovými zisteniami a správnym názorom nesúhlasí a považuje ich za nesprávne. Uviedla, že bode 24 súd prvej inštancie uvádza dôvody, za ktorých je možné úspešne právnemu úkonu odporovať a stanovuje štyri základné podmienky úspešnosti a konštatuje, že žalobcovia preukázali, že všetky tieto základné podmienky boli splnené. Žalovaná rozporuje splnenie dvoch podmienok, a to existenciu vymáhateľnej pohľadávky žalobcov ako veriteľov proti dlžníkovi a uskutočnenie právneho úkonu dlžníkom v úmysle ukrátiť veriteľa. Súd prvej inštancie sa podľa jej názoru nesprávne vyporiadal s jej obranou pokiaľ ide o naplnenie týchto dvoch predpokladov úspešnosti podanej žaloby. Nesprávne hodnotenie dôkazov sa týka výpovede žalovanej a svedka Z. A.a, ktoré súd nevyhodnotil aj v zmysle predložených lekárskeho správ na zdravotný stav dlžníka S.a A.a, predložených žalovanou. Z obsahu týchto dôkazov má žalovaná za to, že nie je možné vo vzťahu k uzavretiu tejto darovacej zmluvy z jej konania vyvodzovať, že by jej bol známy úmysel syna ako potencionálneho dlžníka ukrátiť prípadného budúceho veriteľa. Lekárske správy potvrdzujú, že S. A. je osobou s mentálnou retardáciou, so silnou závislosťou na alkohole a práve z obavy jeho nekontrolovateľného pitia po dohode s ostatnými deťmi, bola uzavretá táto darovacia zmluva. Má za to, že splnenie povinnosti blízkej osoby, ktorá je upravená v § 42a ods. 2 OZ a to vykonať aktívne konanie formou náležitej starostlivosti pred uzavretím právneho úkonu s dlžníkom zisťovať úmysel ukrátiť veriteľa, je potrebné posudzovať s ohľadom na špecifiká prejednávanej veci. Má za to, že splnenie podmienky aktívneho konania v jej prípade sú dané, a preto v tejto veci neexistuje dôvod na vyhovieť žaloby žalobcov. Na základe týchto dôvodov navrhla podanému odvolaniu vyhovieť.

4. Žalobcovia v 1. a 2. rade navrhli rozsudok potvrdiť ako vecne správny. Nestotožňujú sa s argumentmi žalovanej uvádzanými v odvolaní. Podľa ich názoru súd prvej inštancie správne konštatoval, že žalovaná aktívne uskutočňovala odporovateľný bezodplatný právny úkon bez akejkoľvek náležitej starostlivosti, to znamená preverenia, či tým nedôjde k ukráteniu pohľadávok veriteľov a nepreukázala aby sa presvedčila, že tým domový majetok neochráni na úkor iných veriteľov. Predpoklad existencie ukrátenia veriteľov pritom vzhľadom na spôsob života syna a jeho osobu bol vysoko pravdepodobnejší než v prípadoch, kedy sa nejedná o takúto osobu, kedy však zákon tiež vyžaduje od blízkej osoby, aby možnosť ukrátenia aktívne preverila. Vzhľadom na okolnosti veci bolo práve na žalovanej, aby vyvinula aktivitu na to, aby ochránila prípadných veriteľov pred ukrátením takouto osobou primeraným spôsobom.

5. Ďalšie vyjadrenia strán sporu vo veci predložené neboli.

6. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len CSP, spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej opodstatnené nie je.

7. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd prejedná vec v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

8. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov, v kontexte s namietaným porušením práva na spravodlivý proces, inou vadou konania, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie veci, nevykonaním navrhovaných dôkazov a neobstátím zisteného skutkového stavu.

9. Odvolací súd zastáva názor, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver a svoje rozhodnutie odôvodnil v rozsahu, ktorý obstoja v konfrontácii s požiadavkami kladenými na kvalitu súdnych rozhodnutí. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštancie. Keďže odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvoinštančné konanie a konanie odvolacie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok, odvolací súd v plnom rozsahu odkazuje na odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonom zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu vyhodnotenia vykonaných dôkazov (do pozornosti rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 252/04, resp. II. ÚS 251/03).

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces je potrebné rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktorý sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj ústavnoprávneho rámca a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Odvolací súd v napadnutom rozsudku súdu prvej inštancie a v jeho postupe, ktorý vyústil do prijatia rozhodnutia, naznačené pochybenie neidentifikoval.

12. Z obsahu spisu a vykonaného dokazovania je zrejmé, že dňa 10.02.2012 žalovaná ako obdarovaná a jej syn S. A., nar. XX.XX.XXXX, ako darca, uzavreli darovaciu zmluvu, predmetom ktorej bol bezodplatný prevod nehnuteľností, a to spoluvlastníckeho podielu darcu na nehnuteľnostiach, rodinnom dome a

pozemkoch zapísaných na LV č. XXX, kat. úz. X. v podiele 1/10 k celku. Vklad vlastníckeho práva v prospech žalovanej ako obdarovanej bol na základe takto uzatvorenej darovacej zmluvy povolený rozhodnutím bývalého Katastrálneho úradu v K., Správy katastra H. dňa 29.02.2012 s účinkami vkladu ku dňu 29.02.2012.

13. Je ďalej zrejmé, že dňa 18.08.2009 bolo Okresným riaditeľstvom PZ v K. na základe ohliadky miesta činu a trestného oznámenia Y. E. - žalobcu v 2. rade, začaté trestné stíhanie vo veci prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1,2 písm. a) Trestného zákona, ktorého skutku sa dopustil vtedy nezistený páchatel tým, že v dobe od 01.00 hod. dňa 18.08.2009 do 01.30 hod. tohto dňa neznámym spôsobom podpálil stodolu na ulici K. č. XXX/X v X.u zo zadnej časti, v ktorej sa nachádzalo uskladnené seno, kde požiar prešiel až do prednej časti stodoly, kde sa nachádzali dva kusy sečkárne a následne sa preniesol na strechu maštale, ktorá sa nachádza napravo od stodoly, v ktorej sa nachádzali 4 ks koní, jedna krava, jedna jalovica, dva kusy býčkov a 6 ks prasiat, ktoré v dôsledku požiaru uhynuli, čím došlo k spôsobeniu škody poškodením majiteľovi, žalobcovi v 2. rade najmenej sumou 22.160 eur.

14. Rozsudkom Okresného súdu Kežmarok, ktorý bol vydaný v konaní sp. zn. 7T 150/2013 dňa 21.08.2013 bol S. A., syn žalovanej, uznaný za vinného, že dňa 18.08.2009 v čase medzi 00.05 hodine a 01:00 hod. v X.u pod vplyvom alkoholu, po tom, čo si zapálil cigaretu a túto vhodil cez škáru do stodoly žalobcov, keď spozoroval, že sa v stodole zapálilo uskladnené seno, odišiel domov, na čo došlo k zhoreniu stodoly majiteľov, žalobcov Y. E. a I. E., v ktorej mali uskladnené seno a zároveň uhynuli 4 kone, 1 krava, 1 jalovica, 2 býčky a 6 prasiat, čím takto spôsobil škodu v sume najmenej 25.658 eur. Teda pokračujúcim konaním poškodil a zničil cudziu vec, spôsobil tak väčšiu škodu, čím spáchal prečin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona. Poškodený Y. E. bol odkázaný s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie a tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 19.10.2013.

15. Je ďalej zrejmé, že žalobcovia sa vo vzťahu k S. A. ako žalovanému domáhali náhrady škody spôsobenej týmto trestným činom v konaní Okresného súdu Kežmarok sp. zn. 4C 26/2014, o tejto žalobe bolo rozhodnuté rozsudkom č.k. 4C 26/2014-238 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Prešov z 31.08.2021 č.k. 5Co 21/2020-265 tak, že synovi žalovanej S. A. bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcom náhradu škody vo výške 25.658 eur a tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 06.10.2021.

16. Podľa § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka, veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkovi právne úkony podľa ods. 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

17. Podľa § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka, odporovať možno právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy a právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a § 117) alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.

18. Podľa § 116 Občianskeho zákonníka, blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne počítavala ako vlastnú ujmu.

19. Podľa § 42b ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, právo odporovať právnym úkonom môže uplatniť veriteľ žalobou.

20. Právo odporovať právnomu úkonu sa uplatňuje proti tomu, kto má z odporovateľného právneho úkonu dlžníka prospech.

21. Účelom odporovateľnosti ako inštitútu občianskeho práva je zabrániť nepoctivým úkonom dlžníka, ktorými znižuje svoj majetok (veci, práva a pohľadávky) na úkor veriteľov. Podstatou odporovateľnosti

je neúčinnosť právneho úkonu voči určitej osobe, ktorá znamená, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z predmetu odporovaného právneho úkonu tak, ako by k tomuto úkonu vôbec nedošlo.

22. Predmetom odporovateľnosti sú právne úkony. Keďže zákon neobmedzuje okruh právnych úkonov, treba uviesť, že môže ísť o dvojstranné, jednostranné, odplatné, bezodplatné a iné právne úkony. Podstatné je, že ide o taký právny úkon, ktorým sa zhoršuje možnosť veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky. Nemusia to byť úkony, ktorými dochádza k scudzeniu majetku dlžníka. Stačí, že ide o také úkony, ktoré znižujú majetkovú podstatu dlžníka na úkor veriteľa. Medzi takéto úkony možno zaradiť kúpnu zmluvu, darovaciu zmluvu, výmennú zmluvu, prevzatie dlhu, postúpenie pohľadávky, odmietnutie dedičstva, odmietnutie daru, odpustenie dlhu, úmyselné nevymáhanie dlhu spôsobujúce premlčanie nároku, prevzatie nevýhodného ručiteľského záväzku a podobne.

23. Odporovať možno len úkonom dlžníka. Len dlžník totiž môže ukrátiť nároky veriteľa. Ak iná osoba než dlžník urobí úkon, ktorým sa by ukrátili práva veriteľa, nemá to za následok vznik odporovateľnosti.

24. Dlžníkov právny úkon musí ukraťovať uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa.

25. Ukrátenie uspokojenia veriteľovej pohľadávky predpokladá také skrátenie (zmenšenie) majetku, ktoré bráni uspokojeniu pohľadávky v celom rozsahu, alebo aspoň sčasti. Z toho vyplýva, že ten, kto odporuje, musí dokazovať kvalifikované zmenšenie majetku dlžníka.

26. Ďalšími predpokladmi odporovateľnosti je to, že k právnemu úkonu, ktorému sa má odporovať, došlo v posledných troch rokoch. Uvedená lehota sa počíta späť od urobenia úkonu, ktorým sa odporuje.

27. Ďalej platí, že právny úkon bol urobený s úmyslom ukrátiť veriteľa, ak tento úmysel bol druhej strane známy. Druhou stranou môže byť ktokoľvek, kto mal s odporovateľného právneho úkonu prospech.

28. Úmysel ukrátiť veriteľa sa pritom predpokladá pri právnych úkonoch, ktorými boli veritelia dlžníka ukrátení, a ku ktorým došlo medzi dlžníkom a blízkymi osobami alebo ktoré dlžník urobil v prospech týchto osôb. Táto vyvrátiteľná právna domnienka uľahčuje právnu pozíciu veriteľa, hoci aj tu existuje zákonná výnimka. Uvedené neplatí, ak druhá strana (blízka osoba) dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa ani pri náležitej starostlivosti nemohla rozoznať. Náležitá starostlivosť a schopnosť rozpoznať úmysel dlžníka sú skutkové okolnosti, ktoré treba zisťovať konkrétne, diferencovane a špecificky v každom jednotlivom prípade. Uvedené sa vzťahuje iba na fyzické osoby.

29. Základným pojmovým znakom odporovateľnosti je to, že o tejto tzv. relatívnej neúčinnosti právneho úkonu musí rozhodnúť súd v občianskoprávnom konaní. Odporovateľnosť preto možno uplatniť len žalobou alebo vzájomnou žalobou a k vysloveniu neúčinnosti môže dôjsť iba súdnym výrokom.

30. Aktívna legitímácia v konaní o neúčinnosť právneho úkonu prislúcha ktorémukoľvek veriteľovi, ktorý bol ukrátený napadnutým právnym úkonom za predpokladu, že má voči dlžníkovi vymáhateľnú pohľadávku.

31. Pasívnu legitímáciu v konaní, predmetom ktorého je odporovateľný právny úkon, má ten, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech (§ 42b ods. 2 OZ).

32. Právnymi dôsledkami úspešnej odporovacej žaloby sú:

a) zachovanie právnych následkov odporovateľného právneho úkonu vo vzťahu k tomu, kto s dlžníkom tento právny úkon urobil,

b) žalobca môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku a preto môže navrhnúť exekúciu napr. predajom veci, tak ako keby vec ešte stále vlastnícky patrila dlžníkovi,

c) žalobca môže požadovať, ak sa vec nachádza u žalovaného, náhradu v peniazoch od toho, kto mal z odporovateľného úkonu prospech, ktorú nemožno stotožniť s náhradou škody, pričom výška náhrady je limitovaná výškou získaného prospechu. To isté môže žalobca žiadať, ak odporovateľným úkonom došlo k prevodu veci, ale plnenie dlžníka spočívalo v nepeňažnom plnení.

33. Zákonnému pojmu „vymáhateľná pohľadávka“ zodpovedá taká pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať pred súdom v základnom konaní (R 44/2001, do pozornosti tiež uznesenie NS SR zo dňa 17.05.2022 sp. zn. 1VCdo 1/2022).

34. Súd prvej inštancie správne akcentoval, že právnym dôvodom vzniku vymáhateľnej a neskôr súdom právoplatne priznanej pohľadávky žalobcov na náhradu škody voči darcovi S. A. bola škoda spôsobená žalobcom podpálením stodoly, ku ktorému konaniu došlo dňa 18.08.2009, za ktoré, ako bolo vyššie spomínané, bol darca právoplatne odsúdený v trestnom konaní ku dňu 19.10.2013. Nebolo sporné, že žalobcovia si v spomínanom trestnom konaní náhradu škody riadnym spôsobom uplatnili a tento nárok dňa 17.02.2010 rozšírili, čo znamená, že v čase uskutočnenia odporovateľného právneho úkonu v roku 2012 existoval záväzkový vzťah zo zodpovednosti za škodu spôsobenú žalobcom v dôsledku podpálenia stodoly, ku ktorému skutku došlo dňa 18.08.2009 a z ktorého následne vznikla vymáhateľná a neskôr aj súdom priznaná pohľadávka žalobcov voči darcovi S. A..

35. Súd prvej inštancie sa správnym spôsobom vyporiadal s námietkami žalovanej strany vo vzťahu k tomu, že do doby uskutočnenia odporovateľného právneho úkonu darca nemal v trestnom konaní postavenie osoby podozrivej, ani osoby obvinenej, či obžalovanej. Uvedené samo o sebe nemôže odôvodňovať záver, že darca nemohol mať v čase uskutočnenia odporovateľného právneho úkonu úmysel odporovateľným právnym úkonom ukrátiť veriteľov, vrátane budúcej pohľadávky žalobcov na náhradu škody, na čo správnym spôsobom poukázal aj súd prvej inštancie. Nemožno v tejto súvislosti totiž opomenúť, že darca S. A. o vedenom trestnom stíhaní mal vedomosť, keďže už dňa 10.09.2009 bol orgánom činným v trestnom konaní vyťažovaný za účelom získania informácií o trestnej činnosti, čo vyplýva zo záznamu z operatívneho vyťažovania osoby z 10.09.2009. Darca uvádzal, že s úmyselnými požiarimi hospodárskych budov v obci X. nemá nič spoločné, nevie kto tieto požiare založil a ak niekto v obci X. uviedol, že jeho osoba súvisí so založením týchto požiarov, uvedené sa nezakladá na pravde. V ďalšom priebehu trestného konania, a to dňa 17.01.2013, sa darca k tomuto skutku priznal, bolo voči nemu vznesené obvinenie a 19.10.2013 bol zo spáchania tohto skutku právoplatne uznaný vinným a bol odsúdený. Preto prvoinštančný súd obranu žalovanej spočívajúcu vo vylúčení existencie úmyslu darcu ukrátiť veriteľov odporovateľným právnym úkonom, správne považoval za neopodstatnenú.

36. Obrana žalovanej strany ďalej spočívala v tom, že o úmysle svojho syna darcu ukrátiť veriteľov nevedela a nemohla o tom vedieť ani pri vynaložení náležitej starostlivosti. Ako už odvolací súd uvádzal, zákon predpokladá, že o takomto úmysle dlžníka osoba definovaná v ust. § 116 Občianskeho zákonníka má vedomosť, a preto druhá strana musí preukázať (na nej je dôkazné bremeno), že úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa nemohla poznať ani pri náležitej starostlivosti.

37. V závislosti od vykonaného dokazovania odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie má za to, že žalovanej strane sa nepodarilo hodnoverne preukázať, že v súvislosti s uzatváranou darovacou zmluvou o úmysle syna ukrátiť veriteľa nemohla vedieť. Syn žalovanej žil s matkou v spoločnej domácnosti a táto si bola plne vedomá toho, že je závislý na alkohole, nepracuje a žije problematickým spôsobom života. Už len s prihliadnutím na takýto spôsob života, a to dlhodobý, o ktorom rodina darcu mala vedomosť, bolo namieste venovať zvýšenú pozornosť pri uzatváraní namietaného právneho úkonu - darovacej zmluvy, a to z pohľadu existencie možnosti ukrátenia existujúcich alebo budúcich pohľadávok veriteľov, to všetko aj s ohľadom na už vtedy vedené trestné konanie, v ktorom si žalobcovia uplatnili náhradu vzniknutej škody. Podľa žalovanej iniciovala uzatvorenie tejto darovacej zmluvy snahou tzv. uchrániť domový majetok pre rodinu s ohľadom na spôsob života syna, avšak žiadnou konkrétnou aktivitou sa nepresvedčila, či takýmto spôsobom nedôjde k ukráteniu prípadných veriteľov darcu, napr. aj v súvislosti so škodou vzniknutou pri požari stodoly žalobcov. Žalovaná pritom mala vedomosť o tom, že už v roku 2009 sa v obci X. verejne šírili informácie o podozrení, že jej syn S. A. založil požiare v obci, vrátane požiaru stodoly žalobcov, čo nepochybným spôsobom vyjadřila vo svojej výpovedi - výsluchu svedka na OO PZ N. G. dňa 13.03.2012 a teda v priebehu spomínaného trestného konania. Taktiež darca S. A. podľa už uvádzaného záznamu z operatívneho vyťažovania zo dňa 10.09.2009 uvádzal, že nevie, prečo ho v obci dávajú do súvisu s požiarom u žalobcov.

38. Žalovaná teda mala vedomosť o informáciách o podozrení syna zo založenia požiarov už v priebehu roku 2009.

39. Aj podľa odvolacieho súdu, v závislosti od tejto skutkovej a dôkaznej situácie žalobcovia preukázali splnenie všetkých podmienok pre úspešné odporovanie darovacej zmluvy. Žalovaná nepreukázala nepochybným spôsobom, že o úmysle dlžníka - syna ukrátiť veriteľov - žalobcov nemohla vedieť a že vyvinula v tomto smere náležitú starostlivosť na poznanie takéhoto úmyslu. Dôsledkom uzatvorenia darovacej zmluvy je zníženie majetku dlžníka na takú úroveň, že dlžník nedisponuje žiadnym majetkom, z ktorého by mohli žalobcovia svoju vymáhateľnú a už aj súdom právoplatne priznanú pohľadávku uspokojiť. Bez právneho významu je námietka žalovanej ohľadom zdravotného stavu dlžníka S.a A.a s tým, že z obsahu týchto dôkazov nemožno podľa jej názoru vyvodzovať, že by jej bol známy úmysel syna ako potencionálneho dlžníka ukrátiť prípadného budúceho veriteľa. Otázkou zdravotného stavu dlžníka sa súd prvej inštancie podrobným spôsobom zaoberal v preskúmanom rozsudku (bod 37.) a správne uzavrel, že práve s ohľadom na spôsob života syna a jeho už dlhodobé zdravotné problémy, bolo potrebné pri uzatváraní darovacej zmluvy venovať zvýšenú pozornosť tomu, či takýmto postupom nemôže dôjsť k ukráteniu existujúcich alebo budúcich pohľadávok prípadných veriteľov darcu.

40. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a rovnako práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo strany na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Toto právo však nie je právom absolútnym a neznamená povinnosť súdu odpovedať na každý jeden argument strany sporu. To znamená, že otázku, či súd splnil svoju povinnosť náležite odôvodniť svoje rozhodnutie, je potrebné posúdiť vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu. V naznačených súvislostiach odvolací súd považuje preskúmané rozhodnutie za dostatočne a presvedčivo zdôvodnené, tak ako to predpokladá ust. § 220 ods. 2 CSP. Súdom prvej inštancie dostatočne odôvodnil svoje myšlienkové pochody, predstavy a úvahy, ktorými sa riadil. Hodnotiacia úvaha súdu prvej inštancie zodpovedá zásadám formálnej logiky a vychádza zo zisteného skutkového stavu.

41. Správne výroku vo veci samej zodpovedá aj správny výrok o trovách konania. Za daného stavu odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

42. O trovách tohto odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalobcovia vzhľadom na výsledok odvolacieho konania, v ktorom boli plne úspešní, majú vo vzťahu k žalovanej nárok na náhradu trov tohto štádia konania v rozsahu 100 %, keď o výške týchto trov rozhodne súd prvej inštancie postupom podľa § 262 CSP.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súdom na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).